

**RUANDA
CUMHURİYETİ
ÜLKE PROFİLİ**

**T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü**

İçindekiler

1. TEMEL SOSYAL GÖSTERGELER.....	2
2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER.....	3
3. DIŞ TİCARET.....	4
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	7
5. TÜRKİYE İLE TİCARET.....	8
EKLER:	10

1. TEMEL SOSYAL GÖSTERGELER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Devletin Adı	Ruanda Cumhuriyeti
Başkent	Kigali
Yönetim Biçimi	Cumhuriyet
Resmi Dili	İngilizce, Fransızca ve Kinyarwanda
Yüzölçümü	26.338 km ²
Dini	Katolik (%56,5), Protestan (%26), Adventist (%11,1), Müslüman (%4,6), Diğer (%1,8)
Para Birimi	Rwanda Frankı (RWF)

Kaynak: IMF

Coğrafi Konum

Ruanda, Afrika kıtasının orta bölümünün doğu kısmında yer alan ve denize kıyısı bulunmayan bir ülkedir. Ülkenin sınır komşularını Uganda, Tanzanya, Burundi ve bir kısmı Kivu Gölü ile olmak üzere Kongo DC oluşturmaktadır.

Ülke genel olarak derin vadilerle yer yer kesilmiş dağlık ve yaylalık bir ülkedir. Ruanda'da ortalama yükseklik 1.500 m düzeyinde olup, ülke genelinde 1.000 m ile 4.507 m arasında yükseklikler görülebilmektedir. Ülkenin en yüksek noktasını 4.507 m ile Demokratik Kongo Cumhuriyeti sınırında bulunan ve Virunga volkanik dağların bir parçası olan Karisimbi Dağı oluşturmaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

Ruanda kendi içerisinde beş yönetim bölgesine ayrılmıştır. Söz konusu idari bölgeler de kendi içerisinde 31 ilçeye ve belediyeye ayrılmış konumdadır. 1 Ocak 2006 yılına kadar 12 idari yönetim bölgesinden oluşan ülkede, bu tarihte kabul edilen yeni idari yapılanma yasası ile idari yönetim bölgeleri beşe düşürülmüş ve merkezi yönetim yetkilerinin bölgesel yönetimler üzerinden gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. 2002 yılına kadar bölge olarak adlandırılan idari yapılar, bu tarihten itibaren il olarak adlandırılmıştır.

Özellikle 1994 yılında yaşanan Ruanda soykırımı ile ilgili geçmişe bir son verebilmek adına ülke bayrağı, millî marşı yanı sıra bölgeler de yeniden düzenlenerek, etnik grupların bir bölgede çoğunluğu etmesinden ziyade karışık bir şekilde her bir ilde yaşaması planlanmış ve yeni idari yapılanmalarda sınırlar bu konuya özen gösterilerek çizilmiştir.

2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

Başlıca Ekonomik Göstergeler

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	13,31	14,02	13,7	14,14	15,18	16,37	17,8	19,48
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	8,2	6,9	6,9	7	7,3	7,3	7,3	7,3
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	1 005	1 039	989	998	1 049	1 107	1 183	1 271
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	13,9	14	5,8	5	5	5	5	5
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-9,8	-11,7	-12,1	-9,8	-9,7	-9,4	-8,1	-7,7
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	13,25	13,5	13,86	14,16	14,47	14,79	15,05	15,32
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	61,1	62,1	69,9	71,7	71,6	69,9	65,5	61,8

Kaynak: IMF(*) Tahmini Veriler

2024 yılında cari fiyatlara göre, 13,7 milyar dolar olacağı tahmin edilen GSYİH'nın 2025 yılında 14,14 milyar dolar olması beklenmektedir. (IMF-2024)

Ruanda, cari fiyatlara göre, 2024 yılı itibariyle 196 ülke arasında dünyanın 139. büyük ekonomisidir. [ABD 1. (29 trilyon dolar), Türkiye 18. (1 trilyon dolar)] (IMF-2024)

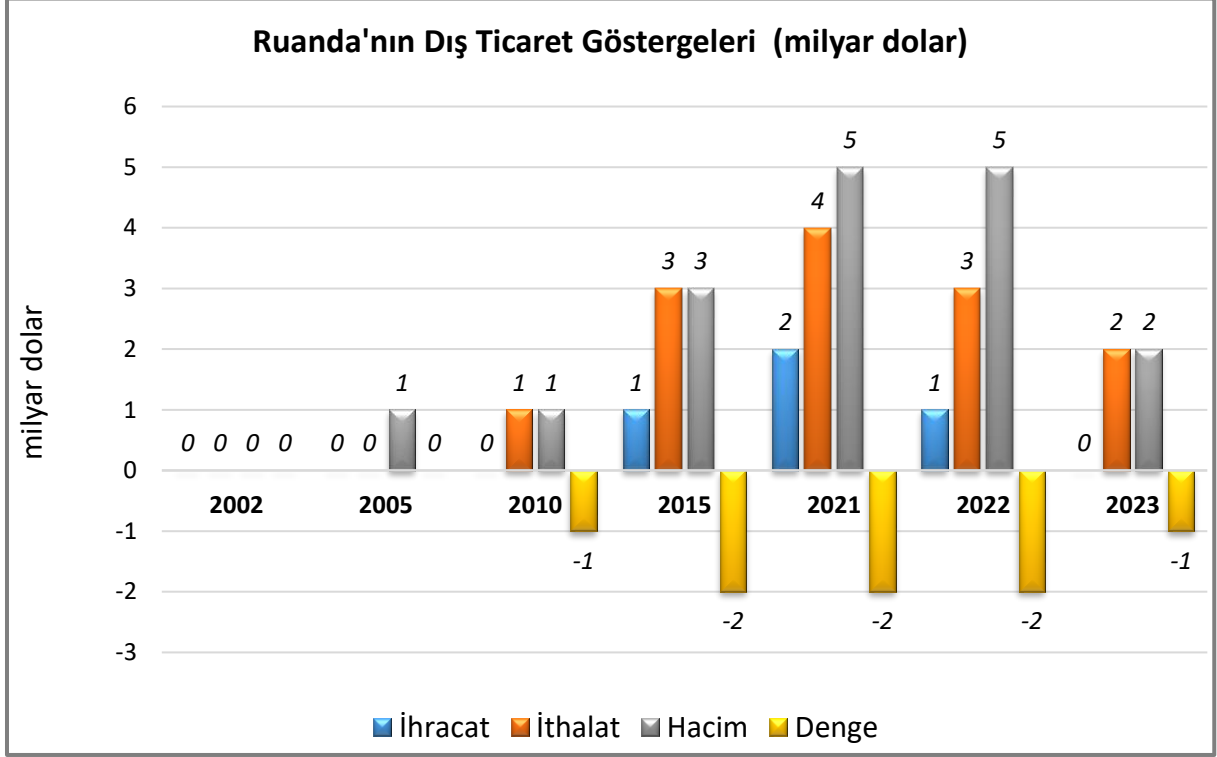
2024 yılında sabit fiyatlara göre %6,9 oranında artması beklenen GSYİH'nin, 2025 yılında %7 oranında artacağı tahmin edilmektedir. (IMF-2024)

Cari fiyatlara göre Ruanda, 2024 yılında 989 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 174. sırada yer almaktadır. [Lüksemburg 1. (131 384 \$), Türkiye 75. (12 765 \$)] (IMF-2024)

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

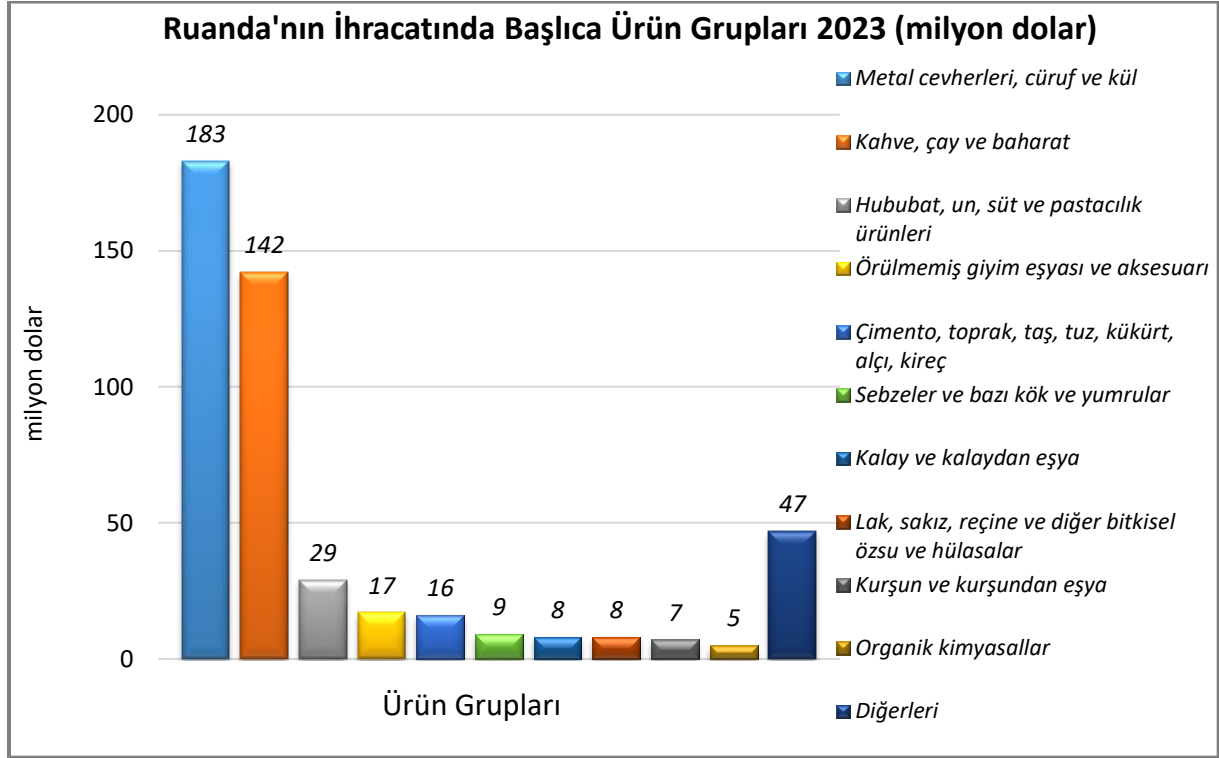
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

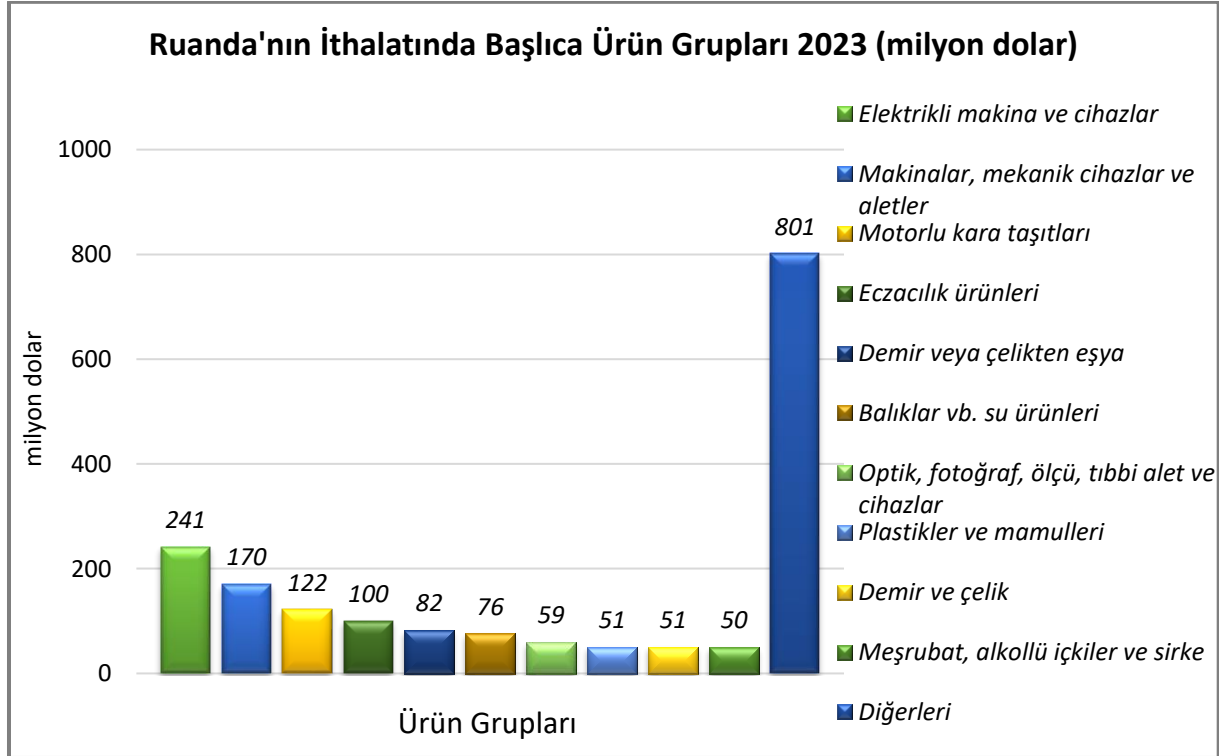
İhracat

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

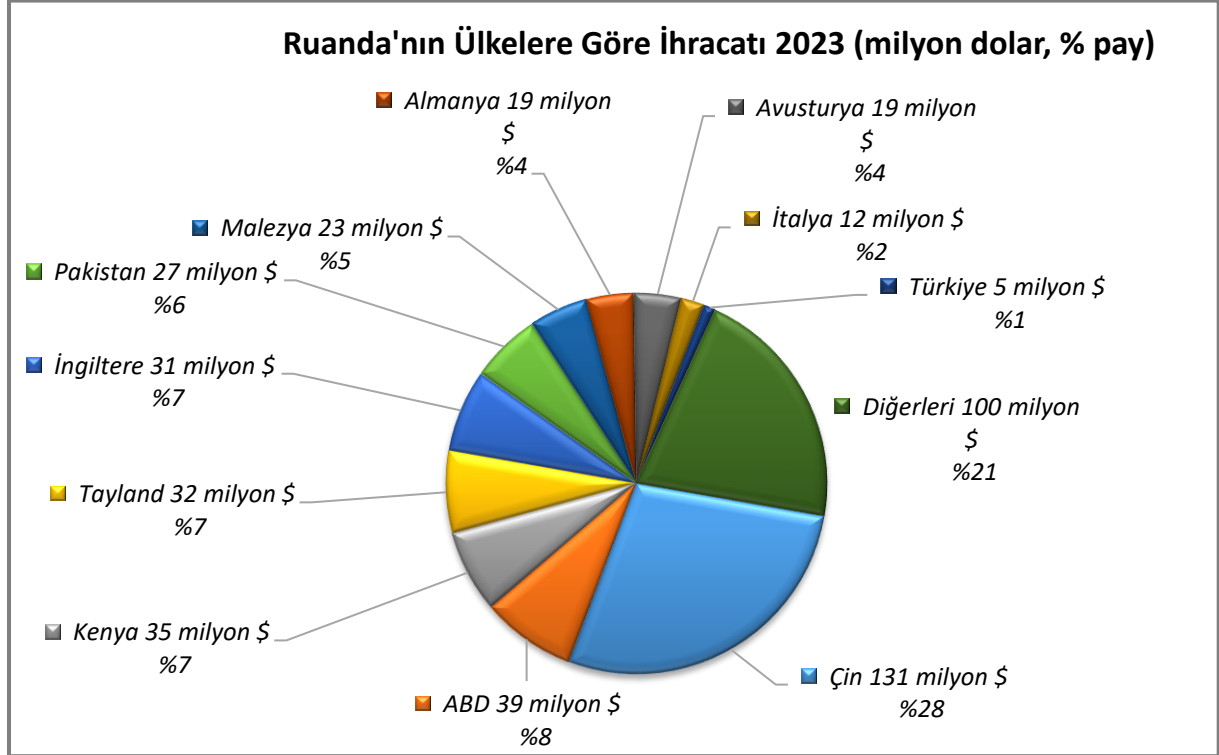

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

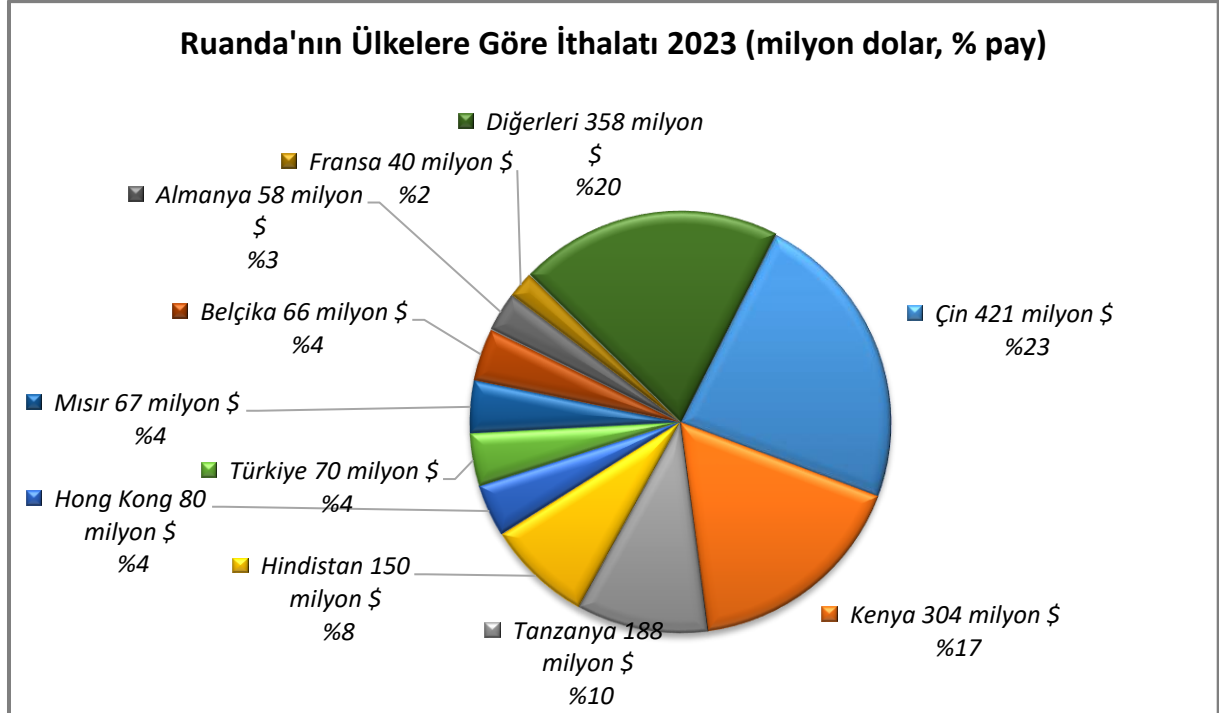
İhracat

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Ruanda, 2022 yılında 399 milyon dolar ile doğrudan yabancı yatırım çeken ülkeler arasında 117. sıradadır. [ABD 285 milyar dolar ile 1. Türkiye 13 milyar dolar ile 27. (UNCTAD-2023)]

2020-2022 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 1 milyar dolar olan Ruanda, 2022 yılında 3 milyar dolarlık toplam yabancı sermaye stoğu ile dünyada 139. sıradadır. [ABD 10 trilyon dolar ile 1. Türkiye 165 milyar dolar ile 36. (UNCTAD-2023)]

2021 yılı insani gelişmişlik endeksine göre dünyada 191 ülke arasında Ruanda 165. sıradadır. (İsviçre 1. Türkiye 48.) (UN-2023)

2023 yılı ekonomik serbestlik endeksine göre Ruanda, dünyada 176 ülke arasında 137. sıradadır. (Singapur 1. Türkiye 104.) (The Heritage Foundation-2023)

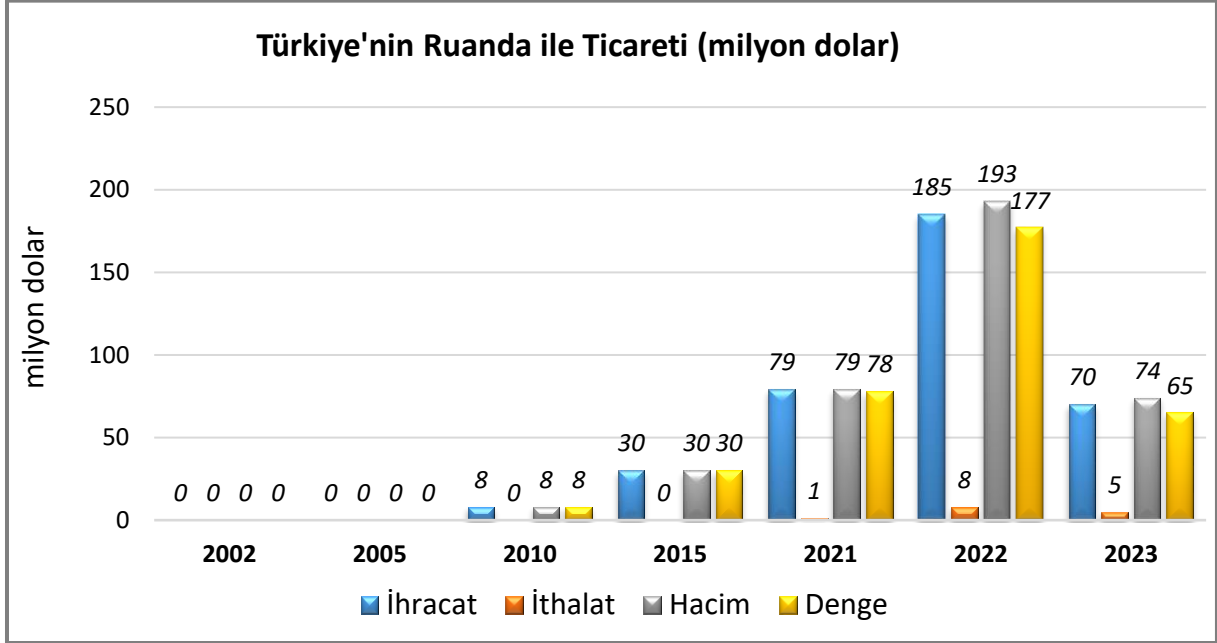
Küresel rekabetçilik açısından 2019 yılı verilerine göre dünyadaki 141 ülke arasında Ruanda 100. sıradadır. (Singapur 1. Türkiye 61.) (World Economic Forum-2023)

5. TÜRKİYE İLE TİCARET

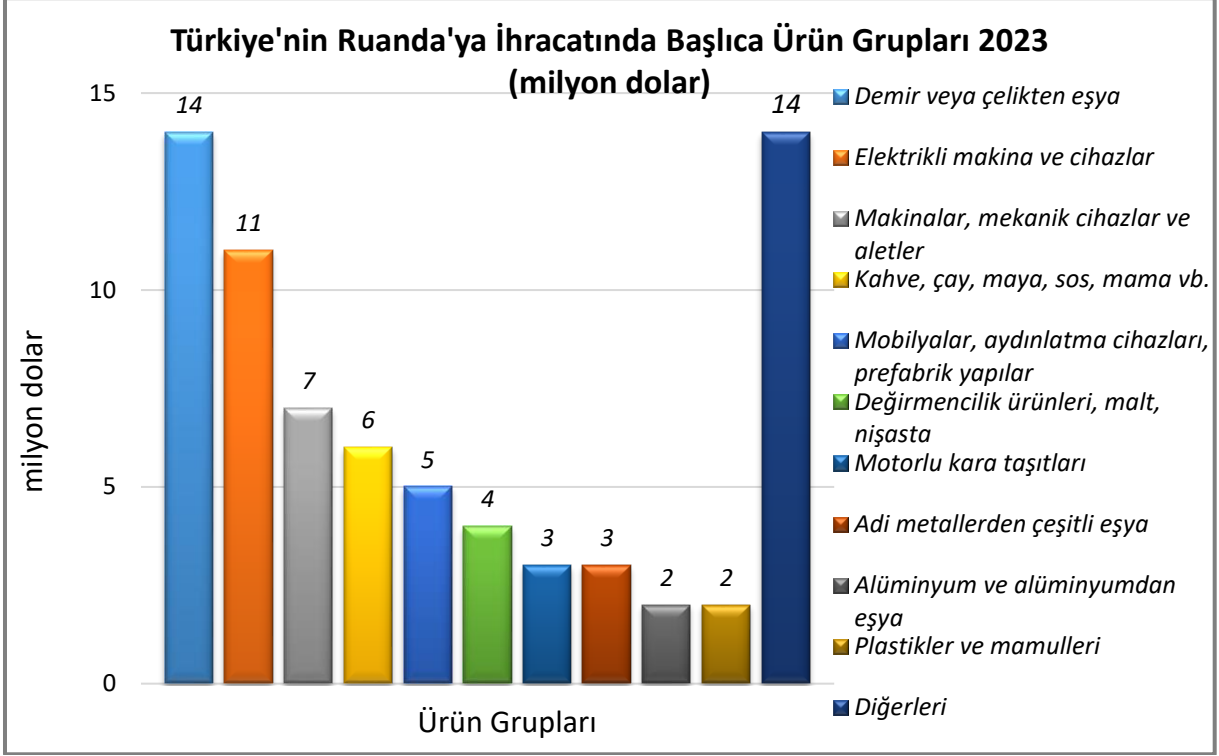
Genel Durum

Türkiye-Ruanda Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

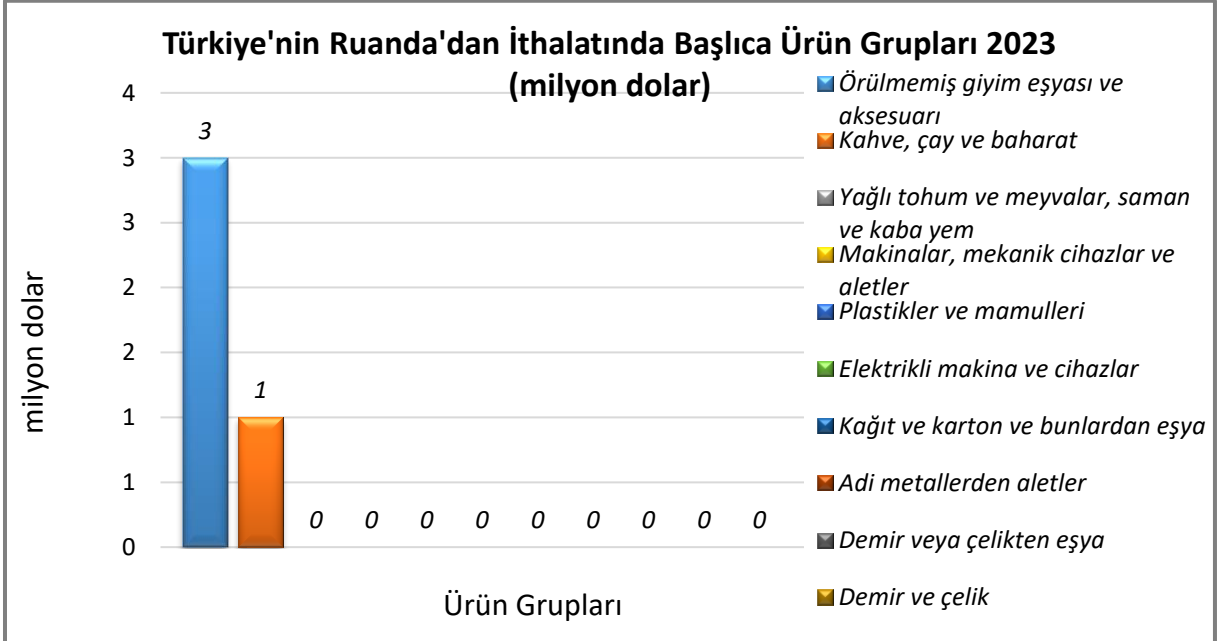
Türkiye'nin Ruanda'dan İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Ruanda'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:**EK-1: Ruanda'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			1 562 504	1 435 898	471 090	100	-67,2
1.	2615	Niyobyum, tantalum, vanadyum, zirkonyum cevherleri vb. konsantreleri	42 085	0	101 891	21,6	100
2.	901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	84 771	441 493	92 676	19,7	-79
3.	2609	Kalay cevherleri ve konsantreleri	49 382	0	48 530	10,3	100
4.	902	Çay	104 170	109 422	48 034	10,2	-56,1
5.	1901	Malt hülasesi; un, nişasta ve malt esaslı müstahzarlar	48 902	42 851	28 761	6,1	-32,9
6.	2530	Tarifenin başka yerinde yer almayan mineral maddeler	1 290	0	15 088	3,2	100
7.	6202	Kadın ve kız çocuk için manto, kaban, kolsuz ceket, pelerin, anoraklar (kayak ceketleri dahil), rüzgarlıklar vb. Eşya	516	617	11 645	2,5	1787,4
8.	2617	Diğer metal cevherler ve konsantreleri	841	0	8 750	1,9	100
9.	8001	İşlenmemiş kalay	7 386	0	7 842	1,7	100
10.	1302	Bitkisel özsu ve hülasesalar, pektik maddeler, pektinatlar, pektatlar, agar-agar, bitkilerden yapışkan sıvı vb.	3 401	4 000	7 821	1,7	95,5
11.	7801	İşlenmemiş kurşun	5 596	0	6 690	1,4	100
12.	2611	Tungsten cevherleri ve konsantreleri	50 576	0	4 511	1	100
13.	709	Diğer sebzeler (taze/soğutulmuş)	1 155	610	4 485	1	635,2
14.	2916	Doymamış asiklik ve siklik monokarboksilik asitler ve bunların türevleri	20	0	4 461	0,9	100
15.	708	Baklagiller (taze/soğutulmuş)	2 914	2 943	4 243	0,9	44,2

Kaynak: Trademap-direcdata/Ruanda

EK-2: Ruanda'nın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			3 736 702	3 367 604	1 802 364	100	-46,5
1.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	107 120	97 616	103 700	5,8	6,2
2.	303	Balıklar (dondurulmuş)	30 473	3 287	69 176	3,8	2004,5
3.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	87 498	79 957	66 673	3,7	-16,6
4.	2523	Çimento	50 876	45 545	35 577	2	-21,9
5.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	106 936	74 759	35 518	2	-52,5
6.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	38 161	47 696	33 327	1,8	-30,1
7.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	29 748	17 183	31 453	1,7	83
8.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	31 859	22 583	28 431	1,6	25,9
9.	3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	23 703	14 905	26 742	1,5	79,4
10.	3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	42 617	35 690	26 539	1,5	-25,6
11.	3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	50 310	87 523	25 462	1,4	-70,9
12.	7214	İnşaat demiri	18 154	16 807	22 161	1,2	31,9
13.	7306	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller	34 103	28 560	22 157	1,2	-22,4
14.	8701	Traktörler	13 965	19 882	21 179	1,2	6,5
15.	2202	Sular (mineral ve gazlı sular dahil) ve alkolsüz diğer içecekler (tatlandırıcı, lezzetlendirilmiş)	194	16 609	20 917	1,2	25,9

Kaynak: Trademap-direcrdata/Ruanda

EK-3: Ruanda'nın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		1 562 504	1 435 898	471 090	100	-67,2
1.	Çin	28 723	70 478	131 251	27,9	86,2
2.	ABD	32 604	59 455	39 025	8,3	-34,4
3.	Kenya	29 770	30 185	34 729	7,4	15,1
4.	Tayland	83 453	86 311	31 530	6,7	-63,5
5.	İngiltere	21 634	36 387	30 751	6,5	-15,5
6.	Pakistan	34 374	33 352	26 761	5,7	-19,8
7.	Malezya	17 785	16 051	23 040	4,9	43,5
8.	Almanya	21 337	30 015	18 845	4	-37,2
9.	Avusturya	9 938	18 743	18 675	4	-0,4
10.	İtalya	7 744	6 992	11 517	2,4	64,7
11.	Hindistan	7 478	42 505	10 738	2,3	-74,7
12.	İsveç	10 680	12 238	10 630	2,3	-13,1
13.	D. Kongo	11 328	19 318	10 319	2,2	-46,6
14.	Belçika	12 930	14 150	10 298	2,2	-27,2
15.	Kazakistan	137	97	6 721	1,4	6828,9
...	...	...	...	...	...	...
19.	Türkiye	801	8 013	4 655	1	-41,9

Kaynak: Trademap – mirrordata /Ruanda

EK-4: Ruanda'nın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		3 736 702	3 367 604	1 802 364	100	-46,5
1.	Çin	335 137	406 611	421 482	23,4	3,7
2.	Kenya	275 975	341 640	304 084	16,9	- 11
3.	Tanzanya	277 799	262 537	188 076	10,4	-28,4
4.	Hindistan	133 459	131 750	149 785	8,3	13,7
5.	Hong Kong	60 237	51 399	79 893	4,4	55,4
6.	Türkiye	78 561	185 263	69 732	3,9	-62,4
7.	Mısır	41 052	55 610	67 321	3,7	21,1
8.	Belçika	153 725	84 276	65 934	3,7	-21,8
9.	Almanya	89 282	54 970	57 973	3,2	5,5
10.	Fransa	29 794	33 450	39 585	2,2	18,3
11.	G. Afrika	22 891	29 164	38 793	2,2	33
12.	ABD	49 879	65 029	38 042	2,1	-41,5
13.	İtalya	18 788	18 140	37 907	2,1	109
14.	Hollanda	47 027	29 427	28 470	1,6	-3,3
15.	Portekiz	7 079	20 042	23 299	1,3	16,3

Kaynak: Trademap-mirrordata/Ruanda

Ek-5: Türkiye'nin Ruanda'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			78 561	185 263	69 732	100	-62,4
1.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	1 641	793	11 844	17	1393,6
2.	2102	Maya	4 323	3 365	5 367	7,7	59,5
3.	1101	Buğday unu	1 897	1 657	4 379	6,3	164,3
4.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	661	249	3 296	4,7	1223,7
5.	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	438	1 149	2 404	3,4	109,2
6.	8301	Adi metallere kilit, sürgü ve asma kilit (anahtarlı, şifreli veya elektrikli) ve bunların adi metallere anahtarları	2 061	2 636	2 306	3,3	-12,5
7.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1 710	405	2 266	3,2	459,5
8.	7610	Alüminyumdan inşaat ve inşaat aksamı (köprüler, köprü aksamı, kuleler, pylonlar, ayaklar, sütunlar, kapı, pencere vb)	1 304	371	1 797	2,6	384,4
9.	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	870	893	1 513	2,2	69,4
10.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	695	2 064	1 404	2	-32
11.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	649	1 180	1 212	1,7	2,7
12.	9405	Diğer aydınlatma cihazları, ışıklı panolar, ışıklı tabelaları ve benzer eşya ve bu eşyanın aksam ve parçaları	327	439	1 160	1,7	164,2
13.	6403	Dış tabanlı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	3 997	2 560	1 154	1,7	-54,9
14.	7326	Demir veya çelikten eşya	670	346	1 149	1,6	232,1
15.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	2 521	3 132	1 127	1,6	-64

Kaynak: Trademap-direcdata/Türkiye

Ek-6: Türkiye'nin Ruanda'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			801	8 013	4 655	100	-41,9
1.	6202	Kadın ve kız çocuk için manto, kaban, kolsuz ceket, pelerin, anoraklar (kayak ceketleri dahil), rüzgarlıklar vb. Eşya	519	3 748	2 741	58,9	-26,9
2.	901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	99	1 030	889	19,1	-13,7
3.	6201	Erkek veya erkek çocuk için palto, kaban, kolsuz ceket, pelerin, anorak (kayak ceketleri dahil), rüzgarlıklar vb. eşya	182	1 040	382	8,2	-63,3
4.	6210	Plastik, kauçuk sıvanmış, emdirilmiş elyaftan hazır giyim eşyası	0	489	231	5	-52,8
5.	1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	0	0	137	2,9	0
6.	8474	Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme, tasnif, ayırma, yıkama, kırma, öğütme, yoğurma, kalıplama vb. Makinaları	0	6	42	0,9	600
7.	3926	Plastikten diğer eşya	0	0	33	0,7	0
8.	4819	Kağıttan, kartondan, selüloz vatkadan veya selüloz lif tabakalarından kutu, mafhaza, torba vb.	0	0	29	0,6	0
9.	8428	Kaldırma, elleçleme, yükleme, boşaltma makinaları (asansörler, yürüyen merdivenler, konveyörler, teleferikler gibi)	0	0	26	0,6	0
10.	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	0	0	22	0,5	0
11.	8215	Sofra ve mutfak eşyası (kaşık, çatal, kepeç, spatula vb.)	0	0	18	0,4	0
12.	7326	Demir veya çelikten eşya	0	0	17	0,4	0
13.	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	0	0	10	0,2	0
14.	8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	0	0	9	0,2	0
15.	1302	Bitkisel özsu ve hülasalar, pektik maddeler, pektinatlar, pektatlar, agar-agar, bitkilerden yapışkan sıvı vb.	0	0	8	0,2	0

Kaynak: Trademap-direcdata/Türkiye